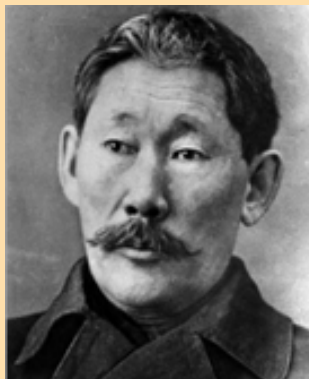

**«Николаев-киин» Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бастакы Президенин
архыып-библиотека ГКТ «Саха Өрөспүүбүлүкэтин
Национальнай библиотекатын» салаата
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бастакы Президентэ
М.Е. Николаев оскуолаларын ситимэ**

«... всю жизнь Алексей Елисеевич Кулаковский провел непосредственно в гуще народной жизни, исколесил родную Якутию вдоль и поперек, научно исследуя язык, этнографию, историю своего народа. Потому был кровь от крови, плоть от плоти своего народа саха «природным якутом»...»

М. Николаев

ӨКСӨКҮЛЭЭХ САРДАҢАТА

Дьокуускай
Смик-Полиграфия
2022 с.

УДК 821.512.157.09 Кулаковский
ББК 83.3(2=634.1)

Хомуйан онордулар: И.А. Сивцева, Ю. И. Семенов, Л. А. Кычкина, Л. А. Петрова

Өксөкүлээх сардангата : "Николаев-киин" - Саха Өрөспүүбүлүкэтин
Ө Бастакы Президенин архыып-библиотекага, Саха Өрөспүүбүлүкэтин
Бастакы Президентэ М.Е. Николаев оскуолаларын ситимэ / хомуйан
онордулар: И. А. Сивцева [уо.д.а.]. - Дьокуускай : Смик-Мастер,
2022. – 16 с. : ил.

Агентство СІР НБР Саха

Бу кинигэбэ А.Е. Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүтэ 145 сылыгар анаан Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бастакы Президенин М.Е. Николаев көбүлээһининэн, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бастакы Президенин М.Е. Николаев оскуолаларын ситимэ өйөөн Өксөкүлээх күнэ олохтоммутун, киэн далааһыннаах бастакы тэрээһин ыытыллыбытын туһунан санаалар, хаартыскалар, сценарий киирдилэр.

УДК 821.512.157.09 Кулаковский
ББК 83.3(2=634.1)

©Библиотека-архив первого Президента
Республики Саха (Якутия) Николаев-центр

“...Если некоторые из вас и солидарны со мной...”

А.Е. Кулаковская

Сахын аайы кулун тутар 16 күнүгэр саха норуотун чулуу уола Алексей Елисеевич Кулаковскай - Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүт күнүн бэлиэтиир үтүө үгэс олохтонно. Бу күн бүтүн Саха Сиригэр, Россияҕа, Аан дойдуга «Өксөкүлээх күнэ» диэн халандаарга үрдүк суолталаах бэлиэ күн буоларын ситиһилилэһтээх.

Саха омук үөрэхтэниитигэр сүдү кылааттаах, саха литературатын төрүттээччи, сырдатааччы, бөлүһүөк, инникини өтө көрөөччү, сылыктааччы норуот дьылбатыгар бэриниилээх А. Е. Кулаковскай олоҕор сүгүрүйүү күнэ, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бастакы Президентэ М.Е.Николаев этэринии: «иннибит диэки көрүү» буолар. «Алексей Елисеевич үлэлэрэ үүнэр көлүөнэбэ сирдьит сулус, батыһар бастын холобур, олохторун

суолтата» - диэн Михаил Ефимович бигэргэтэр.

А.Е. Кулаковскай 1877 сыллаахха кулун тутар 16 (эргэ халандаарынан 4) күнүгэр Боотуруускай улуус Дьохсоҕон нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Кылгас да буоллар, араас түгэннэринэн баай олоҕор үгүһү айан, туохха да тэннэммит нэһилиэстибэ хаалларбыта бүгүҥнү күҥнэ үлэлиитигэр турар.

Поэт, бөлүһөк А.Е. Кулаковскай ылсыбыт үлэтэ барыта норуотугар аһаҕастык алгыһынан сабаланаан айымньылаах аартыктары арыллар. Кини олоҕун саха омук сайдарын туһугар анаабыта, норуотунан кини туттара, сүгүрүйэрэ. Бу олоҕун сүрүн ис хоһооно буолан, айар да, чинчийэр да үлэтин Духуобунай тирэбэ буолбута саарбаҕа суох, ол туохтута ханнык да көлүөнэ дьонго суолтата сүппэккэ, санаттан сана суоллары арыйар, чинчийэр кыагы үөскэтэр.

Өксөкүлээх Өлөксөй олоҕун ураты бэлиэтинэн кини историческай кэмин дьонун общественнай өйүн-санаатын салайсыбыта, сайыннарбыта, дириҥ сиһистээх духуобунаһын өйдөөн, харыстаан, үйэтитэн хаалларбыта буолар.

«Саха интеллигенциятыгар сурук» - Саха Сирин национальнай интеллигенциятын билиитэ-көрүүтэ кэнииригэр сүдү суолталаах сурук буолбута. Тыһаан турар кыһалҕаны аһаҕастык ааттаан, быһаарар суоллары кини көрөргө туһайар. Өскөтүн саха омук култуураны сайыннарар суолу тутуспатабына, сир үрдүттэн симэлийиэн сөбүн сэрэтэр. Алексей Елисеевич туһаайыта күн бүгүн да тыыннаах хаалар суолу ыйарынан, суолтата сүппэккэ үйэттэн үйэбэ норуокка быһыһанар күүс буолар.

ӨКСӨКҮЛЭЭХ САРДАНАТА

Кулун тутар 16 күнүгэр сылаайы хас биирдии ыалга, оскуолаба, орто, үрдүк үөрэх кыһаларыгар, култуура дьизлэригэр «Өксөкүлээх күн» биллэриллэн, сарсыарда 10 чаастан «тыыннаах» уоту уматан, «Өксөкүлээх Сарданата» тарбанан, тэрээһиннэр тэриллэн, А.Е. Кулаковскай айымньылары үөрэтиллиэхтэрэ, өрөспүүбүлүкэ сайдыытын ырытыахтара.

Аан бастагы уот Таатта улуухугар Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүт балаһаныгар сандарбыта. А.Е. Кулаковскай сизэнэ Рива Реасовна Дарбасова саха киһитин сиэринэн Аал уот иччитин аһатан, аях тутан, алгыс этэн тымтык уотунан чүмэчини умаппыта.

«Өксөкүлээх Сарданата» күн сарданатын курдук сырдыгынан сыдыаайан, сылааһынан угуттаан хас биирдии киһиэхэ Айыы тыынын уһугуннарыа, норуот бииргэ буолуутугар тирэҕи, сарсынныга эрэли үөскэтиэ. Сарданаттан сабыллыбыт уот - омок ытык өйдөбүлэ, оҕотуттан эмэнигэр тийиэ өйү-санааны сааһылыа, айар-тутар кыагы биэриэ, Айыы киһитэ буоларга сүрэҕи уматыа.

Чүмэчи, уот - олох. Чүмэчи - Өксөкүлээх кэмин уота, айар үлэтигэр эрэлэ, олоҕор итэбэлэ.

«Өксөкүлээх Сарданата» хас биирдии көлүүнэ ыарахаттары туорууругар, толкуйу тобуларыгар санааны сайыччы салайыа.

«ӨКСӨКҮЛЭЭХ КҮНҮН» ҮТҮӨ ҮГЭСТЭРЭ

Бастакы тэрээһин «Өксөкүлээх Сарданата»

«Таатта» литературнай художественнай музейыгар, Өксөкүлээх төрөөбүт балаҕанын көмүлүүгэр «Өксөкүлээх Сарданата» чүмэчини уматыы.

Чүмэчини уматыы өрөспүүбүлүкэ бары улуустара кытталларыгар анаан быһа эфиринэн барар. Тэрээһини Өксөкүлээх Өлөксөй сыдыаана арыяр, тымтыгынан уоту ылан мустубут дьон чүмэчилэрин уматар. Сахалыы, нууччалыы, омок тылынан Өксөкүлээх айымньылара, кэс тыллара аабыллаллар.

Иккис тэрээһин «Өксөкүлээх уруоктара»

Хас биирдии үөрэх кыһаларыгар бастакы уруоктар бары предметтэргэ Өксөкүлээх Өлөксөй нэһилиэстибэлэригэр анааллар.

Саха Өрөспүүбүлүкэтин Духуобунас Академиятын академиктара, А.Е.Кулаковскай - Өксөкүлээх Өлөксөй аатынан Государственной премия Лауреаттара актовай лекциялары ааҕаллар, көрсүһүүлэргэ кытталлар.

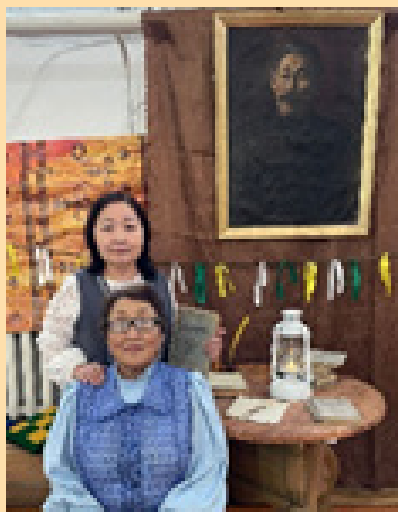
Хас биирдии үөрэх кыһаларыгар бастакы уруоктар аастылар 2022 с.

Култуура дьизлэригэр, библиотекаларыгар
«Өксөкүлээх күнэ» ааста

Улуу Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүтэ 145 сылыгар аналлаах тэрээһиннэр үрдүк таһымнаахтык бардылар

*Изабелла Александровна Сивцева
А.Е. Мординов аатынан Тааттатаабы лицей директора*

10.00 чаас. Дьохсоҕон нэһилиэгэ. Өксөкүлээх скверигэр Попов А.Н. алгыс түһэрдэ, баһылык П.Е.Захаров үөрүүлээх тэрээһини аста, Өксөкүлээх Өлөксөй оскуолатын оҕолоро, учууталлара, нэһилиэк общественноһа кыттыыны ыллылар. Оскуолаҕа сарсыардаттан урооктар ытылыннылар, оҕолор оҕоһуктарын выставката тэрилиннэ.

10.45 чаас. Хадаайы музейа, Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүт балаҕана.

СӨ Бастагы Президентэ М.Е.Николаев оскуолаларын ситимин көбүлээһининэн сылын аайы бэлиэтэнэр «Өксөкүлээх күнэ» олохтонно. Өксөкүлээх Өлөксөй сиэнэ Рива Реасовна Кулаковская уоту арыылаах алаадынан аһатта, тымтыгынан көмүлүөк оһох уотуттан ылан өрөспүүбүлүкэ оскуолаларыгар анаан чүмэчини уматта, куйаар ситиминэн өрөспүүбүлүкэ оскуолаларыгар, бары тэрилтэлэригэр «Өксөкүлээх Сардаҕата» умайда. Хадаайы литературнай художественнай музейын үлэһиттэрэ Өксөкүлээх туттубут ытык малларын сырдаттылар. СӨ Бастагы Президентэ М.Е.Николаев ситимин оскуолаларын директордара Горнайтан Владимир Михайлович Ноговицын, Чурапчыттан Юрий Михайлович Слепцов, Дьокуускайтан Валентина Семеновна Пермякова, Мэнэттэн Татьяна Спартаковна Попова, Ньурбаттан Аркадий Юрьевич Федоров, Уус Алдантан

Федор Федорович Татаринов, Амматтан Дария Иннокентьевна Захарова, Тааттаттан Изабелла Александровна Сивцева уонна оҕолор кытыннылар. Таатта лицейин уолаттара үс тылынан хоһоон аахтылар.

11.30 чаас. Ытык Күөл, Өксөкүлээх Өлөксөй сквера. А.Е.Мординов аатынан Тааттатаабы лицей оҕолоро «Өксөкүлээҕи ааҕабын» бырайыак чэрчитинэн «Байанай алгыһа» айымньытын ааҕыларынан сүгүрүйүү саҕаланна. Улуус баһылыга М.М.Соров, саха норуодунай поэта, Саха Сириҥ суруйааччыларын сойууһун бэрэссэдээтэлэ Н.И.Харлампыева, педагогическай үлэ бэтэрээнэ Р.Р.Кулаковская эбэрдэ эттилэр, сибэкки дьөрбөтүн уурдулар. Тэрээһингэ ыалдьыттар, улуус тэрилтэлэрин үлэһиттэрэ, Тааттатаабы лицейтэн 145 уол уонна учууталлара кыттыыны ыллылар, хаартыскаҕа түстүлэр.

12.00 чаас. А.Е.Мординов аатынан Тааттатаабы лицей.

Ыалдьыттары оҕолор сэлэлии туран үтүө күнү баҕара, учууталлар арыылаах алаадынан күндүлүү көрүстүлэр.

Актабай саалаҕа оҕолору кытта көрсүһүү алгыһынан саҕаланна. Күндү

ыалдытынан саха народнай поэта, Саха сирин суруйааччыларын сойууһун бэрэссэдээтэлэ Наталья Ивановна Харлампьева, «Музыка для всех» проект салайааччыта Ольга Михайловна Харайбатова, ситим оскуолаларын директордара буоллулар. Лицей үөрээнээччилэрин, учууталлар «Умсулҕан» түмсүүлэрин, Федот Семенович Аргунов аатынан оҕо музыкальнай оскуолатын коллективын, Майа лиссийин үөрээнээччилэрин истинг эбэрдэлэрэ этилиннэ, ырыа дуорайда, оһуохай оройуттан тутулунна.

Федор Федорович Татаринов, Мүрү гимназиятын директора, ситим салайааччыта: «А.Е. Кулаковскай айымньыларын үөрэтиэхпит, өрөспүүбүлүкэ сайдытыгар үлэлиэхпит»- диэтэ.

13.00 чаас. Сахалыы астаах сандалы тардылынна, ыалдыттары күндүлээтибит.

14.00 чаас. Дьохсоҕон нэһилиэгэ, Өксөкүлээх Өлөксөй аатынан оскуола. Нэһилиэк баһылыга П.Е.Захаров, оскуола директора В.Д.Петрова үлэни-хамнаһын билиһиннэрдилэр.

14.00 чаас. Ытык Күөллээҕи киин библиотека.

Ытык Күөл общественноһа, «Уран тыл» түмсүү Н.И.Харлампьеваны кытта көрүстүлэр, дириҥ ис хоһоонноох айар, салайар үлэтин сэнээрэн иһиттилэр, ыйытылары биэрдилэр.

Бүгүнгү күн түмүгүнэн, Н.И.Харлампьева: «Саха омок дьылҕатыгар суолталаах үлэ олохтоммут»-диэтэ, тэрээһинтэн астыммытын хаста да хатылаан эттэ. Р.Р.Кулаковская «М.Е.Николаев киһи үөрэр үйэлээх үлэтин саҕалаата»- диэн долгуйан туран махтанна.

Бу курдук, саха омок сайдытыгар олобун анаабыт, дьолун-соргутун туһугар үлэлээбит Өксөкүлээх Өлөксөйгө сүгүрүйүүбүт бэлиэтэ «Өксөкүлээх күнүн» түстээтибит, «Өксөкүлээх сарданатын» сандаартыбыт.

Таатта иитэр-үөрэтэр эйгэтин күүһүнэн, биир тыынынан барбыт тэрээһин ыччат дьон сүрэхтэр уоту уматта. 21 үйэ ыччата Өксөкүлээҕи ааҕан, чинчийэн олох онгостор, омок тыыннаах хаалар суолларын тобуларыгар, үүнэригэр-сайдарыгар тирэх буолуо.

*Жанна БАРАШКОВА,
«Сайдыы» СӨ саха тылын,
литературатын, төрүт култуура
учууталларын Ассоциациятын
салайааччыта.*

Алексей Елисеевич Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй биһиэхэ, саха тылын, литературатын идэ оностон оҕо-аймахха тиэрдэр дьонно, ордук чугас, истин доҕорбут, сүбэхит, Сээркээн Сэһэнньит быһыытынан уруок аайы киирсэр мааны киһибит.

Саха тылын, литературатын, фольклорун бары мунаах ыйытыларыгар чопчу хоруйу кини мунура биллибэт суруйан-бичийэн, быһааран хаалларбыт баай ис хогоонноох үлэлэриттэн булабыт.

Өксөкүлээх Өлөксөй - хайа да үйэбэ өрүү инники ынырар-угуйар Уот Сулус, Өркөн Өй.

Кини - Ийэ Тылга, Саха Киһитигэр, Төрөөбүт дойдуга бэриниилээх буолуу, таптал, харыстабыл, кэскили тэрийсии бастын, чулуу холобура.

Кулун тутар 16 күнүгэр, Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүт күнүгэр Саха сириг оскуолаларыгар “Өксөкүлээх Сарданата” хамсааһын быйыл аан бастаан ыытылынна. Тааттаттан төрөөбүт балаҕаныттан быһа биэри тэрилиннэ. Учууталлар, оҕолор бу хамсааһынна көхтөөхтүк кытыннылар. Кылаас чаастара, Өксөкүлээх уруктара, айымньытын аабылар, ырытылар, оонньоон көрдөрүү, дыктааннар, ахтан, кэриэстээн аһар түмсүүлэр, көстөр ситим нөнүө кэпсэтиилэр ыытылыннылар.

Таатта бары оскуолата, Кэбээйи, Абый, Бүлүү, Үөһээ Бүлүү, Чурапчы, Хаҥалас, Горнай, Ньурба, Мэнэ Хаҥалас, Үөһээ Дьааны, Дьокуускай, Тулагы, Амма, Уус Алдан, Нам, Эдьигээн, Ленскэй оскуолалара үтүө киһибит сырдык аатыгар, “Өксөкүлээх Сарданата” хамсааһынна өрө көтөҕүллүүлээхтик кытыннылар.

Инникитин бу хамсааһын үгэскэ кубулуйан, саҥа киллэниктэринэн байытыллан, саха дьонун бүтүннүү хабаан, үрдүк суолталаах сарданалаах күн буолуо диэн эрэнэбин.

Хамсааһыны толкуйдаабыт, саҕалаабыт, иилэ хабаан ылан ыытыспыт дьонно махтал, таптал, хайҕал буолуохтун!

ӨКСӨКҮЛЭЭХ КҮНЭ ӨКСӨКҮЛЭЭХ САРДАНГАТА

Тэрээһин сценарийа

Өксөкүлээх күнэ А.Е.Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүтэ 145 сылыгар ананар өрөспүбүлүкээнскэй бырайыак

Буолар күнэ: кулун тутар 16 күнэ 2022 сыл.

Буолар сирэ: Таатта улууһа, Ытык Күөл, «Таатта» литературнай художественнай музей-заповедник, Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүт балаҕана.

Буолар чааһа: сарсыарда 11.00 чаас.

Кыттааччылар: СӨ Бастакы Президенин М.Е.Николаев оскуолаларын ситимин оскуолалара, Таатта улуунун уһууһааннара, оскуолалара, Өксөкүлээх Өлөксөй сыдыааннара.

Куйаар ситиминэн кыттааччылар: Өрөспүүбүлүкэ бары уһууһааннара, оскуолалара, тэрилтэлэрэ, олохтоохторо.

Тэрээһин хаамыыта

Ыалдьыттары музейга көрсүү. Балаҕанна көмүлүк оһоҕу оттуу. Тымтык бэлэмнээһин. Факеллары оноруу. Ыалдьыттардыын балаҕанна хааман тийии. НВК устар.

Ыытааччы М.Н.Федорова, культура управлениеты специалиһа:

Үтүө күнүнэн, күндү оҕолор, ытыктабыллаах ыалдьыттар! Саха литературатын төрүттээчи, төрөөбүт тылын, норуот историятын уонна культуратын чинчийээчи, норуот фольклорун утумнаах хомуйааччыта, сырдатааччы, наука араас суолларыгар маннайгы суолу тэлээчи, сахалартан биир бастакы учуутал, киэн, дириҥ көрүүлээх гуманист-философ Алексей Елисеевич Кулаковскай-Өксөкүлээх Өлөксөй төрөөбүтэ 145 сылын көрсө, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Бастакы Президентэ М.Е.Николаев оскуолаларын ситимин көбүлээһининэн, сылын аайы кулун тутар 16 күнүгэр «Өксөкүлээх күнэ» диэн халандаарга үрдүк суолталаах бэлиэ күн буоларын ситиһэргэ туһайыллар күнү саҕалыыбыт.

1. Тылы бизрэбит Таатта улуунун баһылыгын солбуйааччытыгар А.Г.Гуляеваҕа. 3 мүнүүтэ

2. Тылы бизрэбит Өксөкүлээх Өлөксөй сизнигэр Рива Реасовна Кулаковскайга. 5 мүнүүтэ

3. Тылы бизрэбит Өрөспүүбүлүкэбит Бастакы Президентэ М.Е.Николаев ситимин оскуолаларын аатыттан А.Е.Мординов аатынан Тааттатаабы лицей директорыгар И.А.Сивцеваҕа.

«Алексей Елисеевич үлэлэрэ үүнэр көлүөнэҕэ сирдыт сулус, батыһар

бастын холобур, олохторун суолтата» - диэн этэр Михаил Ефимович Николаев.

А.Е. Кулаковский 1877 сыллаахха кулун тутар 16 (эргэ халандаарынан 4) Боотуруускай улуус Дьохсоҕон нэһилиэгэр төрөөбүтэ, кылгас да буоллар, араас түгэннэринэн баай олоҕор үгүһү айан, туохха да тэннэммэт нэһилиэстибэ хаалларбыта бүтүннү күннэ үлэлиитигэр турар.

Поэт, бөлүһүөк А.Е. Кулаковскай ылсыбыт үлэтэ барыта норуотугар анаммыт алгыһынан сабаланаан айымньылаах аартыктары арыяллар. Кини олоҕун саха омук сайдарын туһугар анаабыта, норуотунан киэн туттара, сүгүрүйэрэ. Бу олоҕун сүрүн ис хоһооно буолан, айар да, чинчийэр да үлэтин Духуобунай тирэбэ буолбута саарбаҕа суох, ол туоһута ханнык да көлүөнэ дьонно суолтата сүппэккэ, санаттан сана суоллары арыйар, чинчийэр кыагы үөскэтэр.

Өксөкүлээх Өлөксөй олоҕун ураты бэлиэтинэн кини историческай кэмин дьонун общественнай өйүн-санаатын салайсыбыта, сайыннарбыта, дириҥ силистээх духуобунаһын өйдөөн, харыстаан, үйэтитэн хаалларбыта буолар.

«Саха интеллигенциятыгар сурук» - Саха Сирин национальнай интеллигенциятын билиитэ-көрүүтэ кэнниригэр сүдү суолталаах сурук буолбута. Тыһаан турар кыһалҕаны аһаҕастык ааттаан, быһаарар суоллары киэнник көрөргө туһайар. Өскө саха омук культураны сайыннарар суолу тутуспатабына, сир үрдүттэн сүтүөн сөбүн сэрэтэр. Алексей Елисеевич туһаайыта, күн бүгүн да тыыннаах хаалар суолу ыйарынан, суолтата сүппэккэ үйэттэн үйэбэ норуокка быһһанар күүс буолар.

Күндү доҕоттоор, бу күнтэн, бу чаастан сабаланаан, кулун тутар 16 күнүгэр сыл аайы хас биирдии ыалга, оскуолаҕа, орто, үрдүк үөрэх кыһаларыгар, культура дьиэлэригэр «Өксөкүлээх күнэ» биллэриллэн, сарсыарда 10 чаастан «тыыннаах» уоту уматан, «Өксөкүлээх Сарданата» тарҕанан, тэрээһиннэр тэриллэн, А.Е. Кулаковскай айымньылара үөрэтиллихтэрэ, өрөспүүбүлүкэ сайдыытын ырытыахтара. «Өксөкүлээх Сарданата» күн сарданатын курдук сырдыгынан сыдыайан, сылааһынан угуттаан хас биирдии киһиэхэ Айыы тыынын уһугуннарыа, норуот бииргэ буолуутугар тирэҕи, сарсынныга эрэли үөскэтиэ. Сарданаттан сабыллыбыт уот - омук ытык өйдөбүллэрэ, оҕотуттан эмэнигэр тийэ өйү-санааны сааһылыа, айар-тутар кыагы биэриэ, Айыы киһитэ буоларга сүрэҕи уматыа. Чүмэчи, уот, олох. Чүмэчи - Өксөкүлээх кэмин уота, айар үлэтигэр эрэлэ, олоҕор итэбэлэ. «Өксөкүлээх Сарданата» хас биирдии көлүөнэ ыарахаттары туорууругар, толкуйу тобуларыгар, санааны сайыччы салайыа.

4. Өксөкүлээх чүмэчитин уматарга көрдөһүөбүт сизэнигэр Рива Реасовна Кулаковскаяттан. 2 мүнүүтэ

Чүмэчини уматыы өрөспүүбүлүкэ бары улуустара кытталларыгар анаан быһа эфиринэн барар. Рива Реасовна тымтыгынан уоту ылан

Өрөспүүбүлүкэбит Бастакы Президенэ М.Е.Николаев ситимин оскуолаларын салайааччыта Мүрүтээби гимназия директора Ф.Ф.Татаринов тутан турар чүэчитин уматар. А.Е.Мординов аатынан Тааттатаабы лицей уолаттарын толоруутугар сахалыы, нууччалыы, англия тылынан Өксөкүлээх айымньыларын, кэс тылларын аабаллар.

5. Бука барыгытын «Өксөкүлээх уруогар ыгырабыт». 15 мүнүүтэ «Таатта» литературнай художественнай музей-заповедник фондаларыгар харалла сытар Өксөкүлээх тутта сылдыбыт малларын сырдаталлар.

11.45м. Бука бары музейтан Өксөкүлээх скверигэр айаннаан кэлэллэр. 145 уол шариктаах, флажоктаах кэтэһэн тураллар.

6. А.Е.Мординов аатынан Тааттатаабы лицей 20 уола Өксөкүлээх Өлөксөй хоһооннорун аабаллар. 10 мүнүүтэ

7. Тыл бэриллэр Таатта улуунун баһылыгар М.М.Соровка.

8. Тыл бэриллэр Саха Сирин суруйааччыларын сойуунун бэрэссэдэтээтэлигэр, норуодунай поэтка Н.И.Харлампьеваҕа.

Өксөкүлээх Өлөксөй намятнигар сибэкки уруу.

Ытааччы: Өксөкүлээх Өлөксөй 1912 сыллаахха суруйбут суругунан Өксөкүлээх күнэ саҕаламмытын өссө төгүл бигэргэтиэбин. «Я заканчиваю свое письмо, которым я задаю Вам тему и призываю на деятельность... И так, нам предстоит коренной перелом жизни в скором будущем, грозящий вымиранием нам.... По моему единственным рациональным средством к борьбе за существование является наша культивизация, которая необходима и без угрозы переселения..... когда мы лишимся земли, когда обострится борьба за существование, когда начнется явное вымирание, - тогда патриотов явится очень много, то тогда уж будет поздно и шансов борьбы за существование, будет весьма мало. Надо принять меры к борьбе с вымиранием. Мы заблаговременно должны начать сознательную, культурную и законную борьбу за право своего существования посредством прогресса и культуры».

Күндү доҕоттоор! Саха омок сайдытыгар олобун анаабыт, дьолун-соргутун туһугар үлэлээбит киһиэхэ сүгүрүйүүбүт бэлиэтэ Өксөкүлээх күнүн түстээтибит. Сыл аайы бу күн тэриллээ, саха омок түмсүө, сарсынны күннэ Эрэллээхтик үктэниэхпит.

Оболор оскуолаҕа киирэллэр. Ыалдьыттар уоттарын илдьэ айанныллар.

<https://nikolaevcentre.ru/virtual/24/index.html> Өксөкүлээх сардангата быыстапката.

Массовое издание
Массовое издание
СВЕТ КУЛАКОВСКОГО

Составители:
Сивцева Изабелла Александровна
Семенов Юрий Иванович
Петрова Лена Анатольевна
Кычкина Лилия Александровна
Якутск, “Смик-Мастер”, 2022
На якутском языке

Маассабай таһаары
ӨКСӨКҮЛЭЭХ САРДАНАТА
Хомуян онордулар:
Сивцева Изабелла Александровна
Семенов Юрий Иванович
Кычкина Лилия Александровна
Петрова Лена Анатольевна